

BOZCAADA ANAOKULU REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK SERVİSİ

ÇOCUĞA SINIR KOYMA BİLGİLENDİRME BROŞÜRÜ

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen
Nurdan ÇAKIR

'ÇOCUĞUNUZA KURAL KOYMANIN KURALLARI'

Çocukların yetiştirilme süreçlerinde kuralların olması genel olarak kabul görür. Ancak, hangi kuralların olması ve bu kuralların nasıl uygulanması gerektiği konusunda farklı fikirler ileri sürülmüş. Sonuçta, her çocuğun içinde bulunduğu toplum ve kültür ortamıyla uyum sağlayabilmesi kuralları içselleştirmesiyle mümkün olur diyebiliriz.

Çocuklar için kurallar ne anlama gelir?

KURALLAR dünyasında büyüyen çocuklar, kuralların arkasındaki düşünsel, duygusal ve kültürel değerleri ve birikimi de hafızasına kaydeder. Bu da kişilik gelişimi açısından oldukça kritik bir kazanımdır. Kurallı dünyada yaşayan çocukların bundan öğrendiklerini şöyle özetleyebiliriz:

- Kimse kimseye rastgele davranamaz. Dolayısıyla, kimse sana rastgele davranamaz, sen de kimseye rastgele davranamazsın. Başkalarıyla kurduğumuz ilişkilerin kendine has sınırları vardır.
- Özgürlük alanlarımız olduğu gibi, sınırlılık alanlarımız da vardır. Hayatımızda olup biten herşey tamamen bizim istediğimiz gibi olamaz. Bizim isteklerimiz olduğu gibi, başkalarının da istekleri vardır. Herkes birbirinin isteklerini dikkate almak durumundadır.

- Başkalarını düşünmek demek, aynı zamanda kendini düşünmek demektir. Başkalarının haklarına saygı gösterdiğimizde, kendi haklarımıza da saygı gösterilmesini bekleyebiliriz. O halde, başkasının zarar görmesine izin vermediğimiz ölçüde, kendimizi de korumuş oluruz.
- Kurallar, herkes içindir ve herkes kurallara uymak durumundadır. Bu da, herkesi eşit ve değerli kılar. Kuralların hakim olduğu ortamlarda, ayrıcalık diye bir şey olmaz. Bu da demokratik yaşam bilincinin yerleşmesi demektir.

BUNLARA DİKKAT EDİN !!!

Kurallar, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olmalı: Çocukların yaş ve gelişim dönemleri birbirinden farklı özellikler taşır. Örneğin, okul öncesi dönem çocuğunda kural bilinci çok açık ve net değildir. İlkokul çağlarındaki çocuklarda ise kural bilinci olmakla birlikte, somut kurallar (parmak kaldırarak konuşma, izin alarak tuvalete gitme, televizyonda sadece bir tane programı izleme gibi) daha iyi algılanabilir. Ergenlikle birlikte kural bilinci soyut düşünceyle birleşir. Dolayısıyla eşitlik, adalet, saygı duymak gibi soyut ve ilkesel kurallar anlaşılabilir olur. Ancak, bu dönemde, özellikle kural koyucu ile ergen sık tartışmalar yaşar.

➤ **Mümkün olduğunca az kural konulmalı:**

Bir sosyal ortamda ne kadar çok kural varsa o kadar çok risk var demektir. Bu nedenle, özellikle küçük yaşlarda kural sayısının az olması önemlidir. Bu konuda temel ölçülerden biri “yaşı kadar kural koymak” olabilir. O halde, 5-6 yaşındaki bir çocuk için 5-6 tane kuraldan daha fazlasına gerek yoktur.

➤ **Kural koyarken, çocuğun da görüşü alınmalı:**

Kuralların olması için en az iki kişinin ilişki halinde olması gerekir. O halde, kurallar her iki tarafı da ilgilendirir. Güçlü olan yetişkinin keyfine göre kural koyması çocuğun gelişimine katkı sağlamaz. Aksine, ilişkideki kuralları hep güçlü koyuyorsa, çocuğun değersizlik duygusu ve engellendiğinde de öfke duygusu beslenmiş olur. O halde, çocukla konuşarak kuralların konması ve onun da onayının alınması gerekir. Elbette ki, bu her konuda onay almayı zorunluluk haline getirmek demek değildir.

➤ **Kuralların nedeni açıklanmalı:**

Belirli bir düşünsel ve mantıksal nedene dayandırılmayan kurallara kimse uymak istemez. Çocuğun bir şeye uyması isteniyorsa, bunun arkasındaki gerekçenin açıkça ortaya konması gerekir. Bu gerekçenin inandırıcılık düzeyine bağlı olarak kurala uyma ya da uymama eğilimi artış gösterir.

➤ **Kuralları uygulamada tutarlı davranılmalı:**

Kurallara uyulduğu ya da uyulmadığında ne olacağı konusu da açıklığa kavuşturulmalı. Kurala uyulmadığı durumlarda, kimi zaman görmezden gelme, kimi zaman küçük hatırlatmalar yapma, kimi zaman da kurala neden uyulmadığı konusunda konuşmalar yapma gibi yöntemler öncelikle denenmeli. Eğer bunlar işe yaramıyorsa, o zaman küçük mahrum bırakmalar (oyunu kısıtlama, televizyonu izlemesini sınırlandırma) söz konusu olabilir.

➤ **Kurallar tabulaştırılmamalı:**

İhtiyacı karşılamayan ya da çocuğun gelişimini desteklemeyen kurallar değiştirilmelidir. Sonuçta bir kuraldan beklenen, ilişkileri düzene sokarak yaşam kalitesini artırmasıdır. Eğer, konulan kural, sonuç vermeyen ya da işe yaramayan bir kuralsa yine çocukla konuşulup bu kuralın yerine başka bir kural konması ya da tamamen kaldırılması söz konusu olabilmelidir. Çocuk tarafından keyfi bir talebe dönüşmesine izin verilmemelidir.

➤ **Çocuk kurallara uyduğunda sürekli ödüllendirilmemeli:**

Çocuk bir kurala uydu diye ödüllendirmeye gerek yoktur. Çünkü, kurala uymak bir sorumluluktur ve doğal bir şeydir. Ancak, eğer yeni bir kural konmuş ve bu kurala alışılması için zamana ihtiyaç varsa belirli ölçülerde ödüllendirme yapılabilir. Elbette, bu ödüllendirmenin de mümkün olduğunca, maddi bir ödül olmamasına özen gösterilmelidir. Sosyal ve sözel ödüllendirmeler yeterlidir. Örneğin, “Dikkat ettim, dün birlikte koyduğumuz kurala uyuyorsun. Buna çok sevindim”, “Kurallara uymaya çalıştığını fark ediyorum ve buna seviniyorum” gibi.

